

כל הכועס כל מיני גיהנום שולטין בו

בעקבות מעשה רצח נפשע שהיה בחודש תמוז [תשע"א] שזעזע את כל ארץ הקודש [רצח האדמו"ר רבי אלעזר אבוחצירה זצ"ל], ולא נתפס בהבנת הציבור איך יתכן שיהודי יגיע לכזו דיוטא תחתונה לבצע פשע כזה, ורבים פירשו לעצמם שמדובר באדם שאיבד את שפיות דעתו. אמר מרן שאותו רוצח אינו שוטה, והביא ראיה על זה:

בודאי אין אדם עובר עבירה ^{אוצר החכמה} אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות, וכל עובר עבירה הוא משוגענר... אבל רחוק מלכוללו בשם שוטה, והיו אומרים כלל: "אנאר בַּרְעַכְט די אייגענע שויבן" כלומר **טיפש שובר גם את השמשות** [זכויות שבחלונות] **שלו, אבל אם נזהר על חפציו ושובר רק את של אחרים, סימן שאיננו שוטה**. וגם כאן אדם שיכול לבוא ממרחק כזה כדי לרצוח! וגם דקר כמה דקירות, אחד, שתיים, שלוש, הרי הוא רשע מרושע!!! ה' ירחם [פרי חיים 47].

ונשאלת השאלה - כיון שאינו שוטה איך הגיע לכך?!

אמר מרן: צריך לדעת שמי ששונא, אין גבול ומעצור לשנאה בין קצת להרבה, וכנ"ל לגבי כעס, אין גבול ואין אפשרות לקבוע עד כאן אני כועס ולא יותר, ומה שכתוב "כל הכועס כל מיני גיהנום שולטים בו", הוא כפשוטו שאין מעצור ושליטה על הכעס!! וכנ"ל כל שאר המידות שאם לא שולט בהם מי ישורנו, ואפשר להגיע לכל הדברים הכי חמורים כמו שרואים פה.

^{אוצר החכמה}
3355171

היאך להתחזק בכך

שאלו התלמידים את מרן: האם יש ספרים שאפשר ללמוד בהם כדי להתחזק שלא ישנה דבר כזה.

ענה מרן: הדבר הטוב ביותר זה להתבונן על מה שקרה, לראות שבפועל קרה דבר כזה!! דהיינו - אל תחשבו שהוא משוגע, והמעשה הנפשע שעשה לא נוגע ולא קשור אלינו. אלא, כיון שאינו שוטה, ומידותיו התגברו עליו מלמד שדברי חז"ל הם לא משלים ציוריים, אלא בפועל -

והסר כעס מלבך, והעבר רעה מבשרך, ואין רעה אלא גיהנום - ממש!!
וכשהאדם לא שולט בעצמו אין לדעת לאן ניתן להגיע, **והדגיש מרן שכך צריך לחנך הילדים.**

לגבי ספרי מוסר, בוודאי טוב ללמוד מוסר. אבל אם רוצים להתעורר אז **מלבד** [דהיינו בנוסף ל-] לימוד בספרי המוסר שהם "עומדים", כדאי שיפנה לעצמו כמה רגעים ביום, ובהם יחשוב ויראה: מה התכלית שלו, למה הוא נברא, ומה עושה בחייו לתכלית זו. כדאיתא בהרחבה לקמן בפרק י"ב.

ובכך לימד אותנו מרן שיעור כמה צריך "לחיות" את דברי חז"ל ושהמימרא - "כל מיני גיהנום שולטים בו" [נדרים כ"ב ע"ב] אינו משל או ביטוי ציורי, אלא מדובר גם עלינו, גם אנו נמצאים באותה סכנה!! **והוסיף מרן ואמר** - לכן צריך להיזהר לא לשנוא, שאין גבול לשנאה, לא לכעוס, שאין מעצור לכעס. לא לפגוע בכבוד של אדם, כי הכבוד של האדם זה החיים שלו, ולהיזהר בכל הדברים שבין אדם לחבירו.

חודשיים אח"כ

גם בחודש אלול, כחודשיים אחרי הרצח היה מרן נתון עדיין תחת רושם המעשה, והזכיר בשיעור בכאב את חומרת המעשה, ואיזו אכזריות היא שאדם ממרכז הארץ מתכנן ונוסע עד למרחוק לעשות את זממו הנפשע!! הדבר עורר את חברי השיעור, ושאלו את מרן: מה עלינו ללמוד ממה שקרה?

אמר להם מרן: צריך ללמוד מכך: **"לא לנגוע בבין אדם לחבירו"**. וחזר ואמר: המסר ממה שקרה זה "לא רק - לא להרוג, אלא לא לנגוע בבין אדם לחבירו!! כפי שהוזכר לעיל, כי כשמתחילים בבין אדם לחבירו, אפילו בדבר הקל ביותר, יכול הדבר לצאת משליטתנו ולהגיע לדבר הגרוע ביותר, כמו במקרה שקרה כאן].

זלזול בבין אדם לחבירו מביא אפילו לרציחה

בהמשך לדברים שאמר מרן מיידיית אחרי רצח האדמו"ר רבי אלעזר אבוחצירה זצ"ל כפי שהובא בקטע הקודם, נכתוב את דברי מרן שאמר בכנס התעוררות בבאר שבע אב תשע"א בעקבות הרצח. [הובאו כאן עיקרי

הדברים - ההספד במלואו מובא בספר ימלא פי תהלתך עניני ציבור]:

כל אחד יודע שיש בתורה תרי"ג מצוות, ביניהם דברים של בין אדם למקום ודברים של בין אדם לחבירו. גם בעשרת הדיברות חלק מהמצוות הם בין אדם למקום ויש חלק של בין אדם לחבירו, ובמציאות רואים דאפי' אנשים שהם שומרי תומ"צ, **בכל זאת בדברים של בין אדם לחבירו הם צריכים יותר חיזוק, שיש דברים שאינם חשובים כ"כ בעיני אנשים.**

והנה בתחילת הבריאה אדה"ר הי' בגן עדן ושם חטא בעץ הדעת, ואח"כ הקב"ה גירש אותו מג"ע ומאז כל הבריאה נמצאת בעוה"ז, ואח"כ כתוב שקין הרג את הבל, קין הי' אדם גדול מאוד, הוא הקריב קרבן בלא שנצטווה, אבל הי' עדיין חסר, שלא הגיע עד כדי כך שצריך להביא קרבנו מן המובחר, אלא הביא מהפחות, דאע"פ שהשיג הרבה, אבל לא השיג שצריך להביא מהמובחר, משא"כ הבל הביא קרבן מהמובחר, והקב"ה שעה למנחתו של הבל ולא של קין, ועל זה הי' לקין קנאה והרג את הבל, **ומאז רואים תמיד דעניני בין אדם לחבירו מאוד פגוע, ומאוד צריך חיזוק.**

והמשיך מרן בשיחה, ותיאר את חטא דור המבול שדינם נחתם על הגזל שהוא חטא אדם לחבירו. וכן תיאר את מהפכת סדום שנתבעו על מה שיד עני ואביון לא החזיקו, והקב"ה הפך את עריהם **כי לא רצה באנשים כאלה. שהרי לא בשביל מציאות כזו ברא את הבריאה וכו'.**

וגם לנו שקיבלנו את התורה, רואים במציאות שענין בין אדם לחבירו יותר קשה לאנשים, אם רב פוסק על בשר שהוא טריפה, זה לא כ"כ

נעים אבל אדם מקיים את הפסק, אבל אם יש דין תורה בין שני אנשים, והדיין מצדיק את האחד ומחייב את חבירו, המתחייב בדין אינו יכול לסבול, **ונעשה שונא לדיין, ולא יכול להסתכל עליו, כי הוא חייבו, והרי הוא עשה כדין, אלא ובין אדם לחבירו זה דבר הכי קשה.**

חומרת המלבין פני חברו

ואם לא נזהרים בבין אדם לחבירו **אפשר להגיע לדברים הכי גרועים,** הרי כתוב [ב"מ נ"ט א'] המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעוה"ב, ובשערי תשובה [גי' קמ"א] כתב: ומה שלא אמרינן על הרוצח שאין לו חלק לעוה"ב, כי המלבין פני חבירו **איננו מבין גודל חטאו ואין נפשו מרה לו על עונו כמו הרוצח, על כן הוא רחוק מן התשובה עכ"ד.**

ולרוצח יש קצת מצפון על שהרג בן אדם, אבל מלבין אינו מרגיש וממילא הוא ורחוק מהתשובה, ולכן אין לו חלק לעוה"ב, הרי אדם שרוצח אז אע"פ שייענש, מ"מ כיון שיתכן שיעשה על זה תשובה יש לו חלק לעוה"ב, משא"כ למלבין אין חלק לעוה"ב **כי אינו מרגיש שעשה רע.**

אבל במציאות הדרך הוא: **דבתחילה** אדם עובר על מלבין פני חבירו, **ואח"כ הוא נעשה רוצח, דאם אדם אינו זהיר בכבוד חבירו הוא בא אפי' לרציחה, וא"כ לא מתפלאים אם היום יש כ"כ דברים נוראים שא"א לתאר, להרוג בכזה אכזריות נורא ואיום, אפי' אם הי' עושה כך לאיש פשוט, וזה כתוצאה ממה שלא נזהרים בבין אדם לחבירו, שזה חלק חשוב מאוד בתורה, ובכל הדורות הי' צריך בזה חיזוק.**

אוצר החכמה
3355171

דורות אחרונים לפני ביאת המשיח

אנחנו בדורות האחרונים לפני ביאת המשיח, ועלינו לתקן שלא יהא ח"ו עוד אסונות, צריך להזהר בבין אדם לחבירו, **שלא לפגוע בכבוד חבירו, ואם פוגעים בכבוד חבירו נוגעים בחיי חבירו, וזה נורא ואיום!!** והקב"ה יעזור שכל אחד ילמד מזה לקח איך להזהר בכבוד חבירו, איך לא לעשות

דברים נגד חבירו.

והביא מרן את המעשה המובא בירושלמי על נהר גינאי שנחלק לרפב"י, אולם לבני הלוייה שלו הסכים להחלק, אבל רק למי שלכל הפחות **לא ביזה וציער מימיו שום אדם**. [הירושלמי מובא בריש פרק ה' וכאן קיצרנו].

א"כ כמה חשוב החלק של בין אדם לחבירו, וזה לדאבונינו בכל הדורות היי צריך חיזוק, ובימינו אם זה הביא עד כדי כך **שרצחו באכזריות נוראה בן אדם, אפי' אם היי הכי פשוט היי אסור**, וכ"ש לזה, מה יש לנו לדבר, וזה הכל כי **רפוי הענין של בין אדם לחבירו**, ובזה צריך מאוד להתחזק, וע"י זה נזכה להתחזק במצוות בין אדם למקום ובין אדם לחבירו, ונזכה שיהא בימינו גאולה שלימה בבא"ס.

כעס - חילול השם

אמר מרן: בעיני הרבה אנשים **הכעס נחשב לדבר קל**. הרבה אנשים **מרשים לעצמם לכעוס**, בלי לתת על לב חומרת הדבר!!

במסכת יומא [דף פ"ו ע"א] נאמר: חילול השם לא מתכפר אלא במיתה. וז"ל הגמ': אבל מי שיש חילול השם בידו, אין כח לא בתשובה לתלות, ולא ביוה"כ לכפר, ולא ביסורין למרק, אלא כולן תולין ומיתה ממרקת שנאמר ונגלה באזני ה' צבקות אם **יכופר העוון הזה לכם עד תמותון**". וכך נפסק ברמב"ם [הלכות תשובה פ"א הל' ד'].
 ואמנם גם בחטאים אחרים, זו שאלה גדולה אם מצליחים לעשות תשובה, היות ותשובה זה דבר קשה. אבל מכל מקום, לגבי "חילול השם" סובר הרמב"ם שכלל אין אפשרות, **אלא במיתה!!**

ומכאן נבין את החומרה - **אם אדם חשוב כועס - זה חילול השם!** תלמיד חכם כועס?! זה לא מתאים. [ואמר מרן שבאדם פשוט - אין כל כך חילול השם], יש הרבה אנשים שכועסים, וזה חמור מאד!! **האי - יעשה תשובה? לא מועיל!!**

[ועיי ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער רביעי אות ד'-ה'].
 מזקנים אתבונן - ח, בכל דרכיך דעהו / שטיינמן, אהרן יהודה ליב בן נח צבי (עמוד 129) 3355171
 הודפס מאתר אוצר החכמה